
TÜRKİYE SANAYİSİNE SEKTÖREL BAKIŞ

Agah Uğur
TÜSİAD, Sanayi Çalışma Grubu Başkanı
CEO, Borusan Holding

27 Mayıs 2008

AMAÇ NEDİR?

Büyümenin motoru:

Rekabet gücü yüksek

Katma değer içeriği yüksek

İstihdam yaratan

**Bölgesel farklılıkların
azaltılmasına zemin hazırlayan**

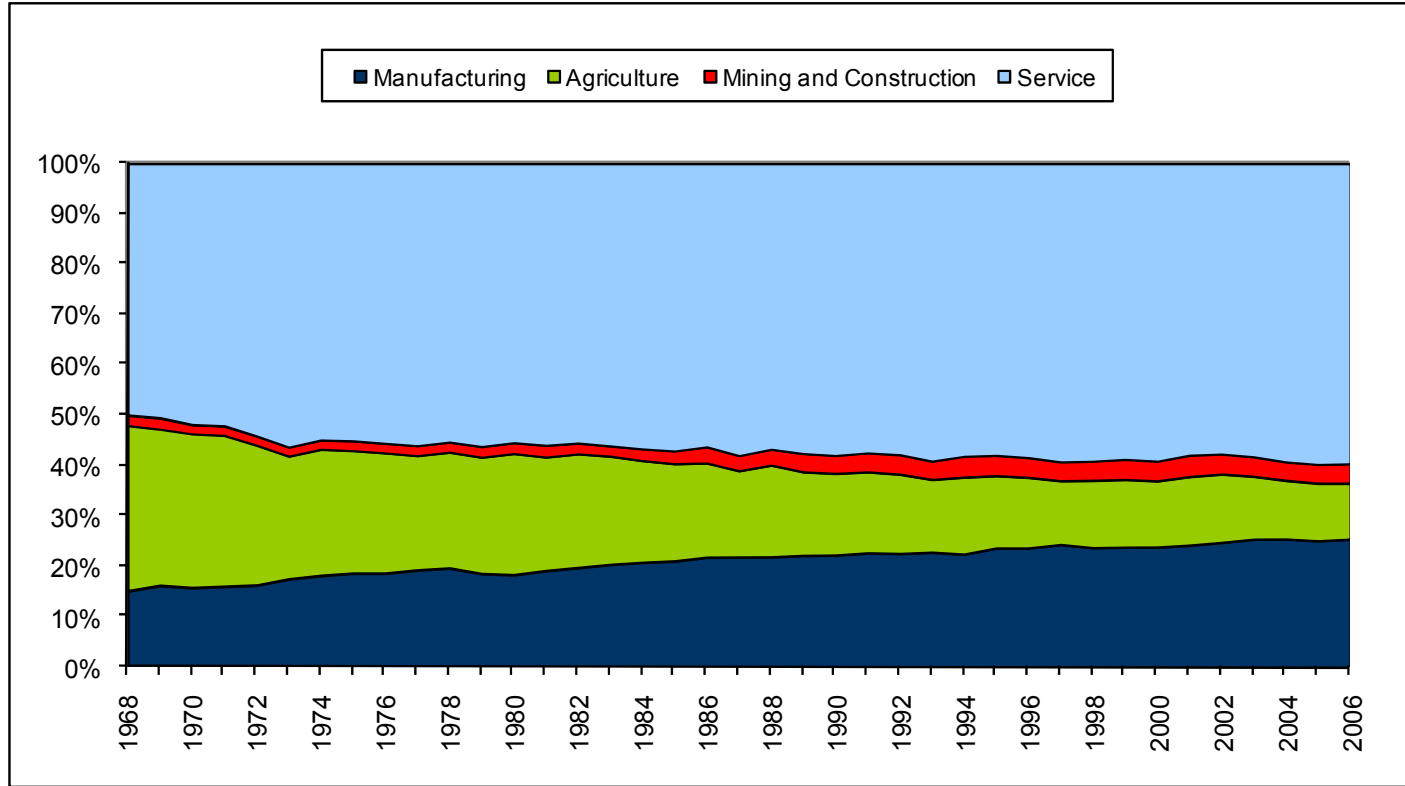
**Kişi başına gelir
seviyesini sürekli ve
kalıcı olarak artırmak;
gelişmiş ülkelerle olan
gelir farkını kapatmak**

Bir imalat sektörü.

İMALAT SANAYİ NİYE ÖNEMLİ?

- Hızlı büyüyen ülkeler geniş imalat sanayisine sahiptir.

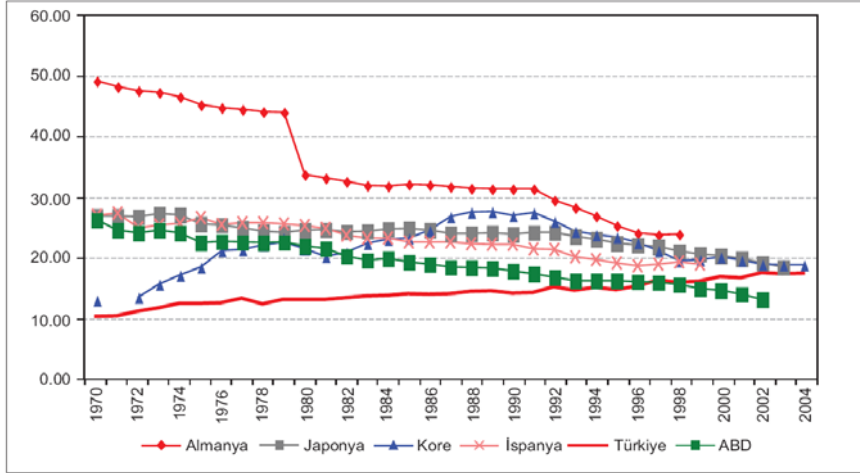
Türkiye GSYİH bileşkeleri

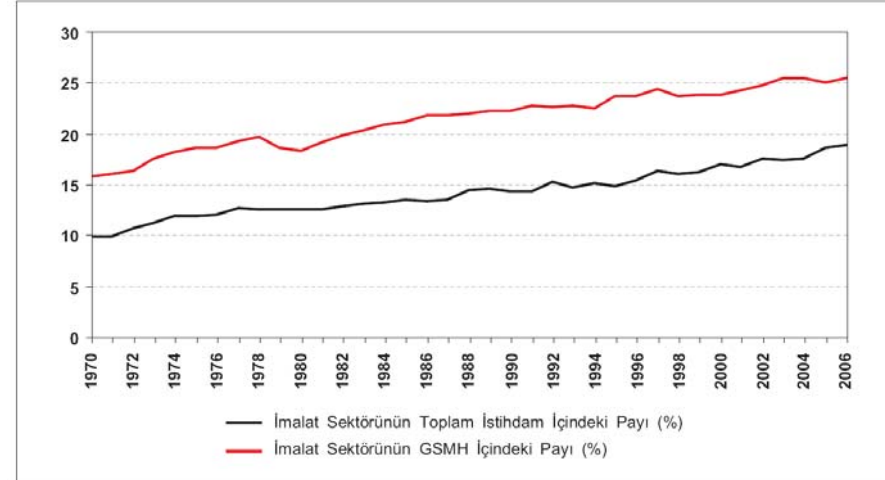
İMALAT SANAYİ NİYE ÖNEMLİ?

- Türkiye’de imalat sanayi, ters U gelişme çizgisinin tepe noktasına henüz ulaşmamıştır.

İmalat sektörünün toplam istihdam içindeki payı % İmalat sektörünün ekonomi içindeki yeri

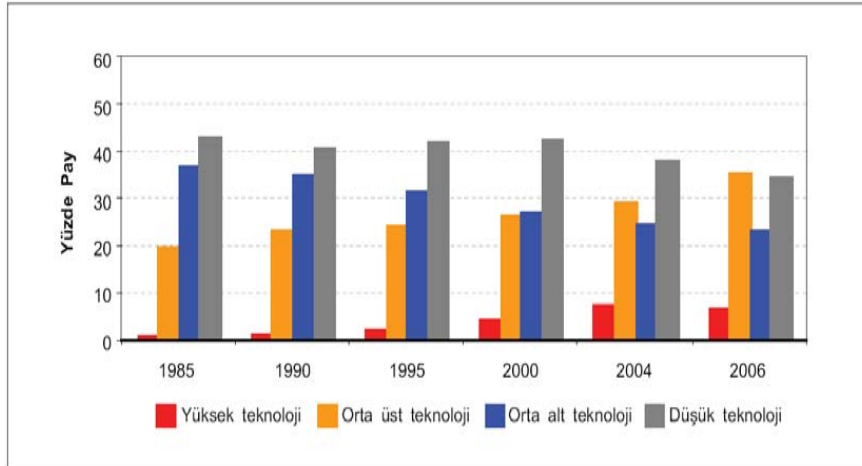
Kaynak: World Bank, World Development Indicators, 2006.

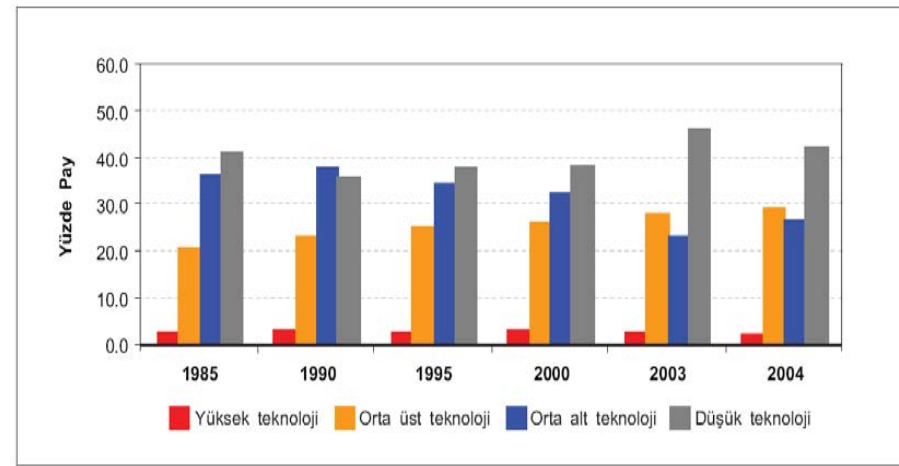
İMALAT SANAYİ NİYE ÖNEMLİ?

- Dış ticaret açığını kapatmak için sanayi yapısını dönüştürmek gerekir: Teknoloji ve inovasyon odaklı, yüksek katma değer üreten ve verimliliği hızla artırabilen bir imalat sanayi yapısı gerekmektedir.
- Sanayinin kompozisyonu değişmektedir:
 - Yüksek ve orta-üst teknoloji grubu malların üretimdeki ve ihracattaki payı artmakta
 - Düşük teknoloji düzeyi ürünlerinin toplam katma değer içindeki payı azalmamakta

Teknoloji düzeylerine göre üretim

Teknoloji düzeylerine göre katma değer

- İmalat sektörünün ekonomi içindeki payı artarken orta-üst teknoloji grubu malların üretim, ihracat ve katma-değer payları artmalıdır.

Özet olarak:

Daha müreffeh bir Türkiye için:

- toplamında büyüyen bir imalat sektörü
 - teknolojik düzeyi ve katma değeri artmış bir imalat sektörü
- gerekmektedir.

Bu hedefe ulaşmak için vizyoner ve veriye dayalı stratejik odaklanma ile uygulama disiplini birbirlerinin ayrılmaz parçalarıdır.

SANAYİ STRATEJİSİNİN İLKELERİ NE OLMALI?

1. Tek bir makro hedefe yönelik olmamalıdır:
 - Geçmişteki stratejiler ya ithal ikameci ya da ihracata yönelikti
 - Küreselleşme nedeniyle bu tür makro politikalarla iç dengeleri yönlendiremeyiz
 - Bir ülke tek başına küresel gelişme trendini etkileyemez
2. Tek bir sektöre ya da sadece seçilmiş birkaç sektöre odaklanmak yaklaşımı olmamalıdır.
3. Nisbi fiyat yapısını değiştirmeyi amaçlayan politikalar yerine fiyat oluşum mekanizmaları iyileştirilmeli ve piyasa etkinliği artırılmalıdır. Sanayi, yapısının çeşitlenmesi gereği, her sektörün önündeki engellerin kaldırılmasını zorunlu kılıyor. Her bir sektörün gelişimini kısıtlayan ortak faktörlerin neler olduğu tespit edilip üzerine gidilmelidir.
4. Öncelikler belirlenmeli ve stratejiye daha çok sayıda sektör üzerinde en geniş etkiye yol açacak olan önlemlerden başlanmalıdır.
5. Politikalar ve stratejiler sektörler ile ilgili sağlam bir bilgi sisteminden beslenmelidir.

STRATEJİK HEDEFLERİMİZ NE OLMALI?

- Rekabet gücü yüksek bir imalat sektörü:
 - Temel makroekonomik sorun cari açıktır.
 - Uzun vadeli tek çözüm sanayinin ihracat performansının artırılmasıdır.
 - Rekabet gücü yüksek sektörlerin gelişmesi, Türk ürünlerinin ihracat imkanının artması anlamına gelecektir.
 - *Tekstil, giyim, ana metal, makine ve teçhizat, elektrikli makine, radyo, tv, haberleşme, otomotiv, mobilya, Türkiye’de rekabet gücü yüksek olan sektörler.*
 - *Tütün, kağıt, kok-petrol, metal eşya, makine ve teçhizat, otomotiv, diğer taşıtlar, mobilya, Türkiye’de yüksek rekabet gücü potansiyeli olan sektörler.*

STRATEJİK HEDEFLERİMİZ NE OLMALI?

- Katma değer içeriği yüksek bir imalat sektörü:
 - Son yıllarda Türkiye sanayi yapısını düşük teknoloji ürünlerden, yüksek teknoloji ürünler doğru değiştirmeye başlamıştır.
 - Ancak bu değişim toplam katma değer içindeki paylara fazlaca yansımamıştır.
 - Büyüme için gerekli olan verimliliği sürekli kılmak için teknolojik gelişim hızı, Ar-Ge ve inovasyonun önemi artmalıdır.
 - *İlaç, çimento, cam, seramik, radyo, tv, haberleşme, otomotiv, Türkiye’de dünyada kullanılan teknolojik düzeyde üretim yapılan sektörler.*
 - *ağaç ve mantar, ilaç, metal eşya, bilgisayar ve diğer büro makineleri elektrikli makine, radyo, tv, haberleşme, otomotiv, Türkiye’nin katma değer üretimini artırma potansiyeli olan sektörler. Bu sektörlerin gelişmesi katma değer üretimini arttıracaktır.*

STRATEJİK HEDEFLERİMİZ NE OLMALI?

- İstihdam yaratan bir imalat sektörü:
 - İşgücünün yapısı ve iş yerinin ihtiyaç duyduğu işgücünün niteliği arasında ciddi bir uyumsuzluk vardır.
 - Mevcut yüksek işsiz sayısı, tarımdan kopacak olan nüfus ve halihazırda çok düşük olan işgücüne katılma oranının artmasıyla beraber işsiz sayısı yükselecektir.
 - Sanayi stratejisinin temel hedeflerinden biri istihdam yaratmak olmalıdır.
 - *Gıda, tekstil, giyim, çimento, cam, seramik, ana metal, metal eşya, makine ve teçhizat, otomotiv, Türkiye’de şimdiye kadar istihdam yaratmış olan sektörler.*
 - *Giyim, ilaç, plastik-kauçuk, metal eşya, makine ve teçhizat, elektrikli makine, tıbbi, hassas ve optik aletler, mobilya, Türkiye’de istihdam sorunun hafiflemesi için potansiyel gösteren sektörler. Bu sektörlerin gelişmesi istihdam sorununu hafifletecek.*

STRATEJİK HEDEFLERİMİZ NE OLMALI?

- Bölgesel farklılıkların azaltılmasına zemin hazırlayan bir imalat sektörü:
 - Türkiye’de belli bölgelerde yoğunlaşmış olan sanayi, bölgeler arasında büyük gelir dengesizliklerine neden olmuştur.
 - Belli bölgelerde kümelenme nedenleri doğru analiz edilerek, bölgesel farklılıklar azaltılmaya çalışılmalıdır.
 - *Gıda, giyim, ağaç ve mantar, kağıt, çimento, cam, seramik, Türkiye’de şimdiye kadar bölgesel yığılması nispeten daha az olan sektörler.*
 - *Giyim, giyim, ağaç ve mantar, çimento, cam, seramik, mobilya, Türkiye’de bölgesel kalkınmışlık farkı sorununun hafiflemesi için potansiyel gösteren sektörler. Bu sektörlerin gelişmesi istihdam sorununu hafifletecek.*

YATAY ÖNLEMLER

- 1. Enerji teminindeki sorunlar çözülmeli ve enerji fiyatlarının düşmesi sağlanmalıdır.**
Enerji teminindeki sorunların çözümlenmesi ve enerji fiyatlarının düşmesi, tekstil, deri ve ayakkabı, kağıt ve kağıt ürünleri, basım ve yayım, kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri, plastik ve kauçuk, metalik olmayan diğer mineral ürünlerin imalatı, ana metal sanayi ve yeniden değerlendirme sanayi başta olmak üzere, bir dizi sektörün rekabet gücünü yükseltecektir.
- 2. Ulaşım ve lojistik altyapısından kaynaklanan sorunlar çözümlenmelidir.**
Ulaşım ve lojistik altyapısından kaynaklanan sorunların çözümlenmesi, başta kimyasal madde üretimi, ilaç, cam, çimento ve seramik, ana metal sanayi otomotiv olmak üzere, ulaştırma ve lojistik maliyetlerinin fiyat oluşumunda önemli olduğu sektörlerin rekabet gücüne olumlu etki yapacaktır.
- 3. Teknoloji üretimi, inovasyon ve Ar-Ge faaliyetlerinin artması teşvik edilmelidir.**
Tütün ürünleri, tekstil ürünleri, metalik olmayan diğer mineral ürünler, radyo, televizyon, haberleşme teçhizatı, tıbbi aletler, hassas ve optik aletler, demiryolu ve tramvay lokomotifleri, hava ve uzay taşıtları imalatı, teknoloji üretimi, inovasyon ve Ar-Ge faaliyetlerinin artması teşvik edilmesi ile olumlu etkilenecek sektörler arasındadır.
- 4. Nitelikli işgücü temini bir çok sektörün karşı karşıya olduğu en önemli sorunlardan birisidir.**
Kağıt ve kağıt ürünleri, deri ve ayakkabı, başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat imalatı, otomotiv, sektörün gereksinim duyduğu nitelikteki elemanın temininde sorunlar yaşanan sektörlerdir. Mesleki ve yüksek öğretimin bu ihtiyaçlar dikkate alınarak yeniden yapılandırılması, bu sektörlerde gelişimin önünü açacaktır.
- 5. Kayıtdışı ekonomi ile güçlü ve sonuç alıcı bir mücadele başlatılmalıdır.**
Neredeyse tüm sektörler bu mücadeleden pozitif yönde etkilenecektir.

YATAY ÖNLEMLER

6. Üretimle ilgili altyapı sektörlerinde serbestleşmeye gidilmelidir.
 - Vergi reformu yapılarak vergi ve vergi benzeri yükler aşağı çekilmelidir
 - Hammadde fiyatları
 - Gayrimenkul piyasaları

7. İdari, beşeri ve teknolojik altyapıdaki sorunlar ortadan kaldırılmalıdır.
 - Bilgi ve koordinasyonun artırılması
 - Denetim
 - İdari ve yasal altyapı
 - Döviz kuru
 - Kurumsal yapının güçlendirilmesi

SEKTÖREL BAZDA ÖNLEMLER

1. Yatay politika önlemlerinin yanı sıra sektör spesifik çözüm önerileri geliştirerek, inisiyatifler başlatılmalıdır.
2. İlgili sektör temsilcileri ile birlikte her sektörün gelişmesinin önünü açacak önlemler, yeniden yapılandırma faaliyetleri, kümeleme önerileri ve çözümler formüle edilmelidir.
3. Tüm sektörel bazdaki çözümler konsolide edilmeli ve politika haline getirilmelidir.